

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 001-01/13-14/
Ljubljana, 20. 3. 2013

Državni svet Republike Slovenije je na 5. seji 20. 3. 2013, v skladu s petim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10), obravnaval zahtevo državnega svetnika dr. Zorana Božiča za dopolnitev odgovora Vlade Republike Slovenije na pobudo za spremembo 6. člena Ustave Republike Slovenije in na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - UPB1 in 95/09-odl. US) sprejel naslednji

S K L E P :

Državni svet podpira zahtevo državnega svetnika dr. Zorana Božiča za dopolnitev odgovora na pobudo za spremembo 6. člena Ustave Republike Slovenije in predlaga Vladi Republike Slovenije, da odgovor dopolni.

Pobuda državnega svetnika dr. Zorana Božiča se je glasila:

Spremeni naj se četrti odstavek 6. člena Ustave Republike Slovenije tako, da bi se po novem glasil: »Himna Slovenije je sedma kitica pesmi Franceta Prešerna »Zdravljica« (različica iz prve objave leta 1848), na melodijo iz zborovske istoimenske pesmi skladatelja Stanka Premrla.«.

Obrazložitev:

Državni svet je Pobudo za spremembo 6. člena Ustave Republike Slovenije sprejel na 3. seji 23. 1. 2013 in jo naslovil na Vlado Republike Slovenije. Državni svet je odgovor Vlade Republike Slovenije, v katerem slednja pobudo ocenjuje kot neprimerno, prejel 14. 3. 2013.

Odgovor Vlade Republike Slovenije ni zadovoljiv, saj je glede na vsebino pobude zelo skop, negativno stališče pa ni v zadostni meri objektivno utemeljeno. Na to med drugim kaže tudi neutemeljeno predvidevanje Vlade, da bi pobuda sprožila »ideološko obračunavanje«, kljub temu, da je bil osnovni namen pobude zgolj odpreti širšo strokovno razpravo o razrešitvi izpostavljene problematike.

S pobudo Državni svet Republike Slovenije poziva kvalificirane predlagatelje sprememb ustave k vložitvi predloga za začetek postopka za spremembo Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 331/1991, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 69/2004, 69/2004, 68/2006; v nadaljevanju Ustava RS), s katerim bi se:

1. natančneje določila slovenska državna himna,
2. uskladila vsebina 6. člena Ustave RS in 5. člena Zakona o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi (Uradni list RS, št. 67/1994 in 14/1999 Odl.US: U-I-296/94) ter
3. jasneje definirala pravna podlaga za izvajanje državne himne na javnih prireditvah.

Ad 1):

Določilo četrtega odstavka 6. člena Ustave RS, ki se glasi "Himna Slovenije je Zdravljica", ima naslednje pomanjkljivosti:

- a) ne določa jasno, za čigavo pesem Zdravljica gre, saj so pesmi z istim naslovom nastajale pred Zdravljico Franceta Prešerna in po njej;
- b) ne določa, za katero različico Prešernove pesmi gre, saj sta se v javni rabi doslej pojavljali tako različica prof. dr. Antona Slodnjaka ("Spet trte so rodile" – cenzurno revizijski rokopis Poeziji) kot različica prof. dr. Janka Kosa ("Prijatli, odrodile" – prvi natis pesmi leta 1848);
- c) ne določa melodije himne, ki je po prepričanju nekaterih celo pomembnejša kot besedilo in
- d) ne določa, katere kitice osem-kitične Prešernove pesmi Zdravljica se izvajajo kot himna, glede na to, da je na državnih proslavah in drugih prireditvah, z vidika potrebnega časa za izvedbo, neprimerno izvajanje vseh osmih kitic (primerjalno: italijanska himna ima pet kitic, poje se prva z refrenom; avstrijska himna ima tri kitice; francoska himna ima sedem kitic, pojeta se prva in šesta; nemška himna ima po združitvi samo eno kitico; britanska himna ima šest kitic, pojeta se prvi dve; ruska himna ima tri kitice z refrenom; madžarska himna ima osem kitic, poje se prva; hrvaška himna ima štiri kitice; srbska himna ima osem kitic, pojeta pa se prvi dve).

Ad 2):

Četrty odstavek 6. člena Ustave RS se glasi »Himna Slovenije je Zdravljica.«, uporabo himne pa ureja tudi 5. člen Zakona o grbu, zastavi in himni RS ter o slovenski narodni zastavi, ki se glasi »Himna je sedma kitica pesmi Franceta Prešerna »Zdravljica«, na melodijo iz zborovske istoimenske skladbe skladatelja Stanka Premrla.«. Omenjeni zakon sicer himno določa natančneje kot Ustava RS, a še vedno ne dovolj natančno, saj je Prešernova pesem obsegala najprej devet, za tem sedem in nazadnje osem kitic. Zato je pomembno, da se že v Ustavi RS jasno določi, da gre za različico iz prve objave leta 1848, posledično pa se lahko v skladu s tem dopolni tudi zakonska dikcija.

Ad 3):

Dosedanje pobude za spremembo izvajanja Zdravljice kot slovenske himne

Dve desetletji po osamosvojitvi skoraj nihče ni problematiziral javne rabe, po kateri se je kot slovenska državna himna izvajala sedma kitica Prešernove Zdravljice, nato pa je slovenski pisatelj Boris Pahor leta 2010 predlagal dopolnitev izvajanja z delom druge kitice, na podlagi mnenja, da sedma kitica v nasprotju z drugimi državnimi himnami povečuje samo internacionalizem, ne izraža pa domoljubnih čustev. Posledično je bil 19. 4. 2011 v zakonodajno proceduro vložen Predlog zakona o spremembi in dopolnitvi Zakona o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi (predlagatelj skupina poslank in poslancev, prvopodpisani Jože Tanko). Predlagana je bila dopolnitev 5. člena zakona, na podlagi katere naj bi se himna na državnih slovesnostih ob državnih praznikih RS izvajala v celoti, ob drugih priložnostih pa bi se lahko uporabila tudi v skrajšani obliki, ki bi obsegala drugo in sedmo kitico pesmi. Po opravljeni splošni razpravi Državni zbor Republike Slovenije na 29. seji 15. 6. 2011 sklepa, da je predlog zakona primeren za nadaljnjo obravnavo, ni sprejel.

Nedorečena raba himne v letu 2012

Ob lanskem dnevu državnosti so se na državni proslavi izvajale štiri kitice Zdravljice, ob dnevu samostojnosti in enotnosti pa druga (kot recitacija) in sedma, ki je bila zapeta z glasbeno spremljavo. Pri tem so bila mnenja o sprejemljivosti posamezne izvedbe deljena – glede na obstoječo pravno ureditev naj bi bilo po eni strani dodajanje kitic v nasprotju z Zakonom o himni, po drugi pa naj bi bilo izvajanje samo sedme kitice v nasprotju z Ustavo RS.

Vsebinska neprimernost druge kitice Zdravljice

Druga kitica Zdravljice ni najbolj primerna kot del sodobne slovenske himne, saj poleg slovenstva povečuje deželo Kranjsko in slovanske narode (Žigon 1922, Slodnjak 1946, Z. Božič 1996, D. Božič 2010). Če bi že dodajali kakšno kitico, bi bila morebiti najprimernejša peta kitica Zdravljice ("Bog živi vas, Slovenke"), s katero bi v himno, v skladu z ustavno enakopravnostjo spolov, vključili tudi ženske.

Popolna sporočilna ustreznost sedme kitice Zdravljice

Sedma kitica poleg ideje internacionalizma izraža tudi domoljubje. Pesnik si želi take prihodnosti, ko "*rojak* prost bo vsak" (rojak v tem primeru pomeni tudi Slovenec, kar dokazuje tretja kitica pesmi, ki govori o sovražnikih našega, tj. slovenskega *rodu*). Sedma kitica Zdravljice torej poleg želje po miru na svetu in po tvornem sožitju med narodi izraža tudi zahtevo po svobodi slovenskega naroda.

* * *

Državni svet Republike Slovenije predlaga Vladi Republike Slovenije, da pobudo ponovno preuči in nanjo v skladu s četrnim odstavkom 98. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) v roku 30 dni odgovori.

Mitja Bervar
predsednik